

Prvi svjetski rat

Uzroci rata:

- PODJELA KOLONIJA
- NJEMAČKA TRAŽI IZLAZ NA JADRANSKO MORE
- NJEMAČKA ŽELI EKONOMSKI PROSTOR NA ISTOKU
- RUSIJA ŽELI IZLAZ NA CRNO I SREDOZEMNO MORE

Povod ratu:

- SARAJEVSKI ATENTAT NA FRANJU FERDINANDA

- mjesec dana nakon atentata 28.07. Franjo Josip I. objavio je rat Srbiji jer Srbi nisu dopustili da austrijska policija istražuje atentat u Sarajevu

- Austro-Ugarska je napala Srbiju iz 2 pravaca:
  - iz Vojvodine preko Dunava
  - iz Bosne preko Drine

1914. godina

BALKANSKO BOJIŠTE

- Austro-Ugarska vojska je doživjela 2 teška poraza na planini Cer i rijeci Kolubari
  - nakon toga na balkanskom bojištu vodio se je ROVOVSKI RAT

ZAPADNO BOJIŠTE

- Njemačka je preko Belgije napala Francusku i došli su do Pariza
- francuska vlada je pobjegla u Bordeaux, a do odlučujuće bitke došlo je na rijeci Marni
- u bitci je sudjelovalo 1,5 mil. vojnika, 65 000 je poginulo u 5 dana, a Njemačka je zaustavljena

ISTOČNO BOJIŠTE

- bore se Austro-Ugarska s Njemačkom i Rusijom
- Rusi su u početku imali velikih uspjeha, međutim krajem 1914. god. Nijemci i austrijska vojska porazili su Ruse kod Tannenberga
- time su Rusi potisnuti iz Poljske i nakon toga nisu više imali uspjeha

1915. godina

LONDONSKI UGOVOR

- Italija, iako je članica centralnih sila, nije ušla u rat na strani centralnih sila nego je u travnju 1915. god. potpisala tajni ugovor u Londonu po kojem je ušla u rat na strani sila ATANTE, a zauzvrat je dobila Trst, Istru, južni Tirol, veći dio Dalmacije i Albaniju
- time je otvoreno novo bojište na Soči

BALKANSKO BOJIŠTE

- Njemačka i Austro-Ugarska su napale Srbiju i potjerale Srbe preko Albanije na otok Krf

DARDANELSKA EKSPEDICIJA

- sile Antante su se iskrcale na poluotok Galipolje
- želeći poraziti Tursku, međutim ne uspijevaju
- Japan ulazi u rat na strani sila Antante

1916. godine

- engleska mornarica kontinentalnom blokadom sprječava Njemačkoj uvoz sirovina
- Nijemci su se odlučili za napad
- odlučujuća bitka- BITKA KOD VERDENA (21.02.1916.) 1 mil. poginulih
- najveća i najkrvavija bitka
- 2. BITKA - kod Jütlanda
- Njemačka probija blokadu → 31.05. i 01.06. → VELIKE POMORSKE BITKE
- 2. polovica 1916. god. → bitka na rijeci Sami
- 750 000 poginulih
- Rumunjska prelazi na stranu sila ANTATE → Njemačka ulazi u Bukurešt

1917. godina

BOJIŠTE NA SOČI

- Talijani su poduzeli veliku ofenzivu, ali su doživjeli veliki poraz kod Kobarida i morali su se povući do rijeke Piave

ZAPADNO BOJIŠTE

- velika bitka kod Combraya → Nijemci su uspjeli odbiti napad Francuza i Engleza
- Amerika se bojala da će Englezi izgubiti rat pa im posuđuje novce, oružje... „Amerikanci ulaze u rat 06.04.1917. god.

ISTOČNO BOJIŠTE

- u veljači 1917. god. u Rusiji je izvršena FEBRUARSKA REVOLUCIJA
- stvorena je tzv. DVOJNA VLADA (kralja Nikola II. i revolucionara)
- Boljševici predvođeni Vladimirom Iličem Lenjinom izvršavaju OKTOBARSKU REVOLUCIJU
- nakon što su Boljševici izvršili vlast Lenjin je 03.03.1918.god. potpisao MIR U BREST-LITOVSKIM
- time su Rusi izašli iz rata

1918. godina

- dolaskom američkih snaga na zapadno bojište, Njemačka se povlači prema granici
- iskoristivši Njemačke teškoće na dva bojišta, Engleska, Francuska, Srbija i Grčka prelaze u napad na Solunsko bojište
- nakon proboja bojišta kapitulirala je Bugarska, oslobođena Srbija i Crna Gora, a sile Antante prodiru na tlo Austro-Ugarske
- pošto je Turska postava odcjepljena od svojih saveznika početkom studenog potpisali su mir
- nakon talijanske pobjede nad Austro-Ugarskom, Austro-Ugarska se počinje raspadati
- kapitulacija je potpisana 11.11.1918.god.

OSLJEDICE RATA

- od 58 zemalja u ratu je sudjelovalo 38

- u ratu je sudjelovalo 42 mil. ljudi, a poginulo 10 mil.
- 20 mil. ljudi je ranjeno